

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy óra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasárolt soronként 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket felvesznek:	
Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22)	
„Hansenstein és Vogler (Neuer Markt 11.)	
Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-ter 9 sz.)	
Nyitási díjak:	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólirott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy óra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

A választási törvény novellája.

I.

Pest, jan. 26.

(M. A.) A Deák-kör helyiségeinek legelső terme fontos, komoly tanácskozásnak képezi ez idő szerint naponkénti színhelyét. A kör tagjaiból kiküldött tizenhét tagú bizottság vitatja ott meg elv- és fejezetenként azon nagy jelentőségű novellaris törvényjavaslatot, mely az országos képviselők választását szabályozó 1848-i magyarországi V-ik és erdélyi II-ik törvénycikelyek „módosítása és pótlása” tárgyában a belügyminiszter által a képviselőház elé terjesztetett.

A képviselőház osztályaiban pár nap múlva szintén tárgyalás alá kerül e törvényjavaslat, mely — Deák Ferencz elfogadott indítványa folytán — a törvényhozás még hátralévő rövid működési szakának számos teendői között első helyen már a jövő hét folytán a ház tanácskozásainak napirendjére is ki fog tüzenni.

Feltüntetve tisztelt olvasóink előtt e törvényjavaslat lényeges alapelveit, igénytelen nézeteinket szándékozunk elmondani, azok fölött nyitlan, határozottan, úgy a mint azt, meglehet egyes részletek körül téves, de mindig igaz meggyőződésünk sugallja.

Mindenekelőtt azon kérdést tesszük fel önmagunknak, s arra igyekszünk válaszolni, hogy vajjon mi képezi e törvényjavaslat tulajdonképeni célját? A válasz benne rejlik magában a javaslat címében. Nem egyéb tudniillik annak célja, mint a magyarországi és erdélyi választási törvény hiányos intézkedéseinek „módosítása” és házainak „pótlása.” E kérdést azért kelle feltennünk, a törvényjavaslat célját azért szükséges tisztába hoznunk, mert csakis ez által nyerhetjük meg a kulcsot, a helyes nézapot magának a javaslatnak méltatásához. Mi helyt tudniillik az nem akar egyebet, csakis módosítani, csakis pótolni, nem is képezhet organicus egészet, nem is szükséges, hogy a képviselőválasztás tényének

egész nagy területét, első megindításától befejezéséig, utolsó mozzanataig felölelje; sőt még az sem kívántatik meg feltétlenül egy ily javaslatról, hogy a választási törvény minden hiányos intézkedésére, minden házágára kiterjeszkedjék. Egyet azonban — és csakis ennyit — elengedhetlenül meg kell kívánnunk a választási törvény novellájától: azt tudniillik, hogy módosításai, hogy pótlásai valóban megfeleljenek nevöknek, hogy ne rosszabbá, hanem jobbá tegyék a törvény azon részét, a melynek megváltoztatására hivatvák.

Ha nem akarunk meddő fejtegetésekbe, üres teoriák felállításába bocsátkozni, csakis ezen állásponttól szólhatunk hozzá a parlament elé terjesztett törvényjavaslatához. Más, szavakkal nem azt kell vizsgálnunk, hogy mi nem foglaltatik benne, hanem csakis azt, hogy javaslatba hozott intézkedései milyenek, hogy megfelelnek-e a javaslat bevallott céljának?

Igaz, hogy a hazánkban fennálló választási rendszer gyökeresebb átalakításának, homogénebb alapokra fektetésének is elérkezett már az ideje. Az 1848-ki választási törvények a kor hatalmas eszméramlatának rohamos nyomása alatt jöttek létre; feladatuk — úgy innen, mint túl a Királyhágon — csak a pillanatnyi szükség kielégítése, csak a parlamentarismus és népfeltség diadalra jutott eszméinek átmenőleges, első alkalmazása lehetett. Ezen, hogy úgy mondjuk, „ad hoc” alkotott törvényekbe, melyeknek mind e mai napig fennmaradása csak a viszonyok kényszerűségének, csak a mostoha körülményeknek képezi eléggé nem fájlalható következményét, egyfelől az 1848-élti időknek nem egy, az új eszmék tendenciájával homlokegyenest ellenkező, azok keretébe sehogy nem illő intézkedése csuszott; a gyors alkotás közben nem egy oly tényező került el a törvényhozás figyelmét, a melylyel számolni, a melynek súlyát az új gépezetnél célszerűen felhasználni kellett volna; míg másfelől viszont az is tagadhatlan, hogy az 1848-i választási törvények meglehetősen számmal tartalmaznak oly intézkedéseket, melyek akkor eléggé indokoltak valának ugyan, de a melyeknek csak mellőzése vagy korszerű átalakítása volna jelenleg indokolható.

A rohamos átmenet, a feudalaristocraticus államból, egy népképviselői alapokra fektetett parlamentarai államrendszerebe: ez szolgál melegségül az 1848-i választási törvények házainak és hiányainak. Két szomorú évtized után a teendők, a gyors orvoslást igénylők azon óriási halmaza, melyet egy másik átmenet — a reactio, az absolutismus rémuralmából az alkotmányos élet új aerájába — helyezett a törvényhozás vállaira, lehetetlenné tévé mindaddig az 1848-ik helyett egy új képviselőválasztási törvény megalkotását. Most pedig, midőn erre is rá került a sor, oly kevés idő áll rendelkezésre a képviselőnek, hogy az alatt még a legszükségesebb módosítások és pótlások törvény általi megtétele is csak a legnagyobb erőfeszítéssel lesz eszközölhető.

A beterveztett törvényjavaslat három fejezetben — mert a negyedik csak átmeneti intézkedésekről szól, hoz ily módosításokat, illetőleg pótlásokat indítványba az országgyűlési választói jogosultság, a választók állandó névjegyzéke és a vá-

lasztási eljárásra vonatkozólag. Lássuk mindezeket egyenként.

— A horvát ellenzék és a magyar miniszerelnök közt ismét megkezdődtek az érintkezések. A horvát ellenzék táviratilag fordult Lónyayhoz, s ez azt felelte nekik vissza, hogy kész őket meghallgatni. Állítólag egy levél is utban van már Zágrábból Budára a nemzeti párt részéről. A bizalmi férfiak számát a nemzeti párt 5-ről 12-re szaporította, s ez urak feladata lesz most már érintkezni Lónyaival s az unio-párttal. Egyébiránt úgy hallszik, hogy az unio-párt is értesítve van ezen újabb jelenségekről, s részéről szívesen üdvözi a tárgyalások fölvetelét. Pejacevics miniszter, Bogovics min. tanácsos és a báb már fel is utaztak Budára. Ugy látszik, a horvát ellenzék most már hajlandó elfogadni ama pontozatokat, melyeket Lónyay gróf eléje terjesztett, mi a kormány eljárásának helyességét a legszö- lőbben bizonyítja.

— A bank-kérdés, mint látszik, épen idején lön a bank igazgatósága által a napi kérdések fölszínére erőszakolva. Kormányunk mintha csak épen e kényszerhelyzetet akarta volna tartózkodó magatartásával előidézni: legkevésbé sem ijed meg a bank-directorium fenyegetőleg fölállított alternatívájától. A képviselőház valószínűleg engedélyt adand a ministeriumnak, hogy értekezleteit megkezdhesse a bankkal, mi elég időt feg engedni arra, hogy az előleges intézkedések megtörténhessenek. Sőt arra is aligha lesz szükség, hogy a bank netán visszavont milliói az állam-pénztár előlegezései által pótolassanak, miután a kormány több előnyös ajánlatokat kapott escompte-bankok fölállítására, s ez úton negyven milliónyi összeg azonnal össze lenne hozható. A helyzet tehát a magyar pénzpiacra nézve épen nem fenyegető.

— A pénzügyi bizottság most készíti a budget törvényt. A rendes költségvetés a pénzügyi bizottság megállapítása szerint 2,699,277 frt deficitet mutatott, míg az országgyűlés határozatai folytán 3,296,106 frtra emelkedett. A rendkívüli költségvetés, mely a pénzügyi bizottság megállapodása szerint 37 millió 944,551 fttal végződött, az országgyűlés határozata folytán 38,451,000 frtra emelkedett. Az összes deficit 43,267,727 frt. Ennek fedezetül szolgál: 1. a 30 millió kölcsönből 19 millió, 2. 12 millió kincstári jegyek, 3. apróbb államjuttatásokból 2,300,000 frt. A többi 10 millió más később fölveendő kölcsönök által fedeztetik.

Küküllőmegyei dolgok.

I.

Nagy az öröm Izraelben vagy is a baloldal kebelében. Napok óta az egyháztól a kormánzig, a palotától a faluvégi viskóig, csak egy hírek villámszerű terjesztésén fáradoztak „az új választásokat a kormány megsemmisítette; az elárult, a legyőzött baloldalnak elégtételt szolgáltatott a kormány.”

Összegyűltek tehát — mint mondják harminezhet — ök, a baloldal erős fiai, hogy mint az egyedül üdvözítő politikai hitvallás ihletett apostolai, — a politikai moral kiváltságosai: az igazságnak puritán védelmezői; az értelmiségnek kizárólagos tulajdonosai, a népjólétnek az önmegtartóztatásig önzetlen, áldozatkész bajnokai, fáradságuk sikere fölötti örömeiket, egymás kebelén zokoghassák ki. S a már elvesztett hitt hatalom visszahódításának görögös utait egyengessék.

S mint jól kiszámított dolog, ugyan e napon érkezett meg a M. P. 17. száma, hová a „Szózatot Küküllőmegye választó-polgáraihoz,” az első nyilvános riadót az új küzdelemre.

Nem lehet feladatunk, ellenfeleinket tulkiabálni; övék e szép tulajdonság — osztatlan övék legyen a dicsőség, — sőt arra sem vesszünk fáradságot, hogy a valóban elferdítést szemükre vessük, hisz egy haragos sötét felhő elzárhatja a nap fényét, melegét, — de attól meg nem foszthat — utat tör az magának!

Azonban az elnézés, a türelem határát éri ott, hol eljárásaiknak morális alapot negélyeznek! Midőn az intelligenciát kizárólagosan pártjuknak vindicálják, azon vakmerő állítással, hogy a bizottmányi tagok választásával — az értelmiség győzetett le.

Csakis e két tétel az, melyre ezuttal reflectálunk, nem semmit-mondó frazisokkal, hanem tiszta adatokkal, melyek megczáfoltalanok, — s melyek teljes világításba tüntetik fel azon morális eszközöket, melyeket céljaik elérésére nyugodt lélekkel felhasználhatóknak találunk.

A nagy lármára tehát okot adott a bizottmányi tagok választásának azon szomorító eredménye, mely szerint azok nagyobb része a jobboldal soraiba tartozik.

S habár a választások minden ráfogás nélküli renddel folytak le; habár a többség, a szavazat-lapok eredménye szerint — három választó-kerületben az ellenzék szavazatait kétszeresen túlhaladva nyilvánult, míg a negyedik választókerületben négy ellenszavazattal, az ötödikben pedig egyhangulag választattak meg — nem állottak minden választó-kerületben a lefolyt választás megsemmisítéseért kérelmezni, oly okok alapján, melyeket — ha az ügy komoly nem volna — nevetségességeknek mondhatnánk.

S midőn ama petitiók aláírása végett bezarándokolták a helységeket — egyszersmind, mint bizonyost hirdették, hogy a választások meg fognak semmisíttetni, s alkalom fog szolgálni a szavazó-polgároknak bűnbánatra, s újból beadandó szavazatjaikkal a baloldalt juttatni többségre.

Ez volt tehát az első morális lépés, melyet egy rendesen, törvényesen lefolyt választási actus meghamisításának törvényes uton leendő keresztülvitelére tettek.

Igaz — csak az első félrelépés nehéz, a többi önként következik.

Ott voltunk ama petitióknak, az igazoló bizottság nyilvános ülésében történt tárgyalásánál — mint néma hallgatók — figyelemmel hallgattuk végig a felolvasott ékes nyelvű petitiókat, s lelkünkbe minden jobb érzelem megrendült ama morális eszközök fölött, melyeket céljaikra felhasználhatóknak találtak.

Első sorban meg kell említenünk a balvárosi választó-kerületben történt választás ellen beadott s felolvasott kérelmet, melyet szerkesztő ur engedelméből alább szószentint közlendek. Ennek ugyanis azon fényoldala van, hogy más, jobb alap hiányában, a választási elnök eljárását igyekszik hamisnak feltüntetni, s különösen olyannak, mely szerint ő hivatalos hatalmával a jobboldal győzelmének biztosítására élt vissza! — melynek természetesen csak akkor lehet egész erkölcsi becsét felfogni, ha tudjuk, miszerint az ily szépen gyanúsított választási elnök, ép maga a megye egyik baloldali képviselője.

Csak természetesnek fogja találni mindenki, ha ily eszközöktől visszariad a jobb érzelem. S meg vagyunk győződve, hogy maga a tisztelt elnök ur is elmondja magában, „Uram őrizz meg a jó barátoktól, ellenségeinktől majd csak megvéd elmezem magamat.”

Az igazoló-bizottság ezen, s a többi hasonló, alap nélküli, petitiókat visszautasította, s a választási jegyzőkönyvek alapján a megválasztott bizottsági tagokat igazolta.

És erre talán bekövetkezett a megnyugvás? Oh nem! csak utat nyitott a második erkölcsi lépés megtételére.

Béltt ugyanis a flevégő egy új hírrel: „nincs veszve semmi, a bíráló-bizottság fel fogja oldani az igazoló-bizottság végzését, mert minden tagja baloldali; a választásokat megsemmisíti — ha nem más okból — pártszempontból, s megnyílik újból a küzdőter, melyen a baloldal regenerálhatja magát.”

Meghajlunk a bírói tiszt ily magasztos felfogása előtt, — de mi részünkről nem kérünk belőle. És semmi körülmény között — választott bíráink ily erkölcsi nyomás alá helyezését meg nem engedhetők maguknak.

Vagy mit mondunk! Feledni nem szabad a jelszót: „politicianus nincs becsület,” s ha s ha ez elvet elfogadtuk, — porba tiporhatunk minden jogérzetet, pellengére állíthatunk minden igazságot; s nyílt homlokkal kiabálhatjuk, a világnak — csak a mi eljárásunk morális t. i. a mennyiben — a cél szentesíti az eszközöket!

Eddig a választások ilyeszerű megsemmisítésének hírével, csak a levegő volt saturálva, de ma már a M. P. fentebb említett „Szózat” széthordta azt a szélrózsa minden irányába, biztos kilitásba helyezvén a választások megújulását; atyailag megfedi a választó-polgárokat a lefolyt választás alkalmával tanusított jobboldali magatartásáért, inti őket, hogy fogadják el a baloldali egyedül üdvözítő hitvallását; vonják vissza és örökidőkre tagadják meg bizalmukat azokról, kiket azzal megajándékoztak, hisz azok jobboldaliak, értelmetlenek, erkösetelen eszközöket használnak; az értelem, a morál, a tiszta eszközök pedig csak a baloldali örök tulajdonaihoz tartoznak.

Ily vakmerőséggel szemben kerülünk ugyan minden vitaközlést, de közülük sorra azon híres petitiókat, melyekben gondosan fel vannak hozva mindazon alapok, melyek által a választási actusokat törvényteleneknek és megsemmisítendőnek törekednek nyilvánítani. Szembe állítjuk azokat a választási jegyzőkönyvekkel, s felhívjuk a közvéleményt, — e való, meg nem cáfolható adatok alapján — bírálata kimondására.

Közlöni fogjuk a megválasztott bizottsági tagok névsorát, hogy feltűnjék, mennyi részben való az „értelmiség” legyőzése, s ha szükség lesz, közölni fogjuk a választások tolymát megelőző, az alatt s utána következő időkben folytatott eljárásait, hogy fogalmat szerezhessen a nagy közönség a baloldali moralitás ideáljáról.

És most elég legyen ennyi csakis főnnebb tett ígéretünkhöz képest, álljanak itt a balvásári választó-kerületben történt választás megsemmisítése iránt beadott kérdésben (a különben lényegtelen introductio és finale kihagyásával) foglalt pontozatok — a mint következnek:

1-ször A választás a tek. elnök ur által nem 8. hanem 11 $\frac{1}{2}$ órákor kezdetű, holott a törvény azt világosan rendeli;

2-ször A szavazatok benyújtásánál hivatalos pressio gyakoroltatott, minek következtében szabadszavazási jogukat szabadon nem gyakorolhatták.

3-ször Nem volt a választási névsor a törvény értelme szerint betűrendben kiállítva, s így a tek. elnök ur a szavazókra kénye szerint pressiót gyakorolhatott, a közelebbi nem pedig a távolabbi községek szolítván elő;

4-ször A hivatalos kiküldött igazoló-jegyekben megírt nevektől eltérőleg a tek. elnök ur másoknak engedett szavazatot.

5-ször. Több községi és egyház-megyei képviselő-választókra a tek. elnök ur pressiót gyakorolt, kik felhatalmazással ellátva nem voltak, némelyeket szavazni engedett, némelyeket pedig visszautasítván.

6-ször. A kiadott igazoló-jegyek nem voltak összhangzók, nagyjából 17. de sokakban ellenkezőleg 24 bizottsági tag választásra voltak kiadva, és ez által a választás a választókra egyszer hátrányos és zavart idéző volt.

7-ször Feltűnő zavart idézett elő azon körülmény, hogy zágor-nádosi egyesbíró segéd F. S. ur a választás színhelyén kétszer egymás után csendzavarólag lépett fel, s a tek. elnök ur másodszor is csak a törvény szigorú felmentésével kívánta rendre utasítani, de azt nem alkalmazta.

8-ször. A tek. elnök ur a szavazást 3 $\frac{1}{2}$ 5-re zárta be, holott azt 6 órákor kellett volna tennie, s ezt a jegyző-könyvbe másképp írta be.

Ezekből kifolyólag a keresztyén választást megsemmisíteni, s egy törvényesen szabályszerű új választást elrendelni kérünk.

Ennyiből áll a petitio; reméljük nem kell hozzá commentár.

BELFÖLD.

M.-Vásárhely, január végén 1872.

Figyelemmel kísérve a köztörvényhatóságok legújabb átalakulását, dicsekvés nélkül mondhatjuk el, hogy ugy az ide célzó munkálatok, valamint az új tisztikar személyzetének beállítására körül, bármely hatósága az országnak alig mutathat fel egyöntetűbb, készségesebb, a pártoskodás viselkedése által kevésbé érintett eljárást, mint ez Marosszéken történt.

És ily előzmény után mégis akad valaki, ki a „M.- Polgár” idei 15 és 16-ik számaiban saját hatóságáról, mint „Marosszék egyik fia,” önkényesen állítja ki a szegénységi bizonyítványt.

Agyon hallgathatjuk vala érintett közleményt, szokva lévén az ilyeszerű álca alá rejtett tehetségek merész állításait szánakozó mosolylyal fogadni; de mivel székünk s értelmiségünk reputációjáról, levelezőjétől eltérő nézeteink vannak, mivel nem ohajthatjuk, hogy a közvélemény, egy magát illetékesnek kiadott „marosszéki” tollából eredő — ferde s csak nem rosakaratonak mondható közleményből vehessen irányt; röviden kívánjuk e hasábkon még egyszer leírni a történeteket, s e tárgyalás előadással felelni levelező ur ferde állításaira.

Marosszék új bizottságának idei január 10-én nyitott meg első közgyűlése.

A gyűlés nevezetesebb tárgyai első helyen a tisztújítás és a különböző választmányok beállítása — voltak.

Legelőbb a kijelölő-választmány tagjai választattak meg, titkos szavazás után gr. Toldalagi Victor, Ilyés István és Filep Albert személyekben, ugyanezen választmány más három tagjaivá, a fő-királybíró részéről, Gálfalvi Imre, gr. Lázár Dénes és id. Petki Ferenc nevezetűek ki.

A gyűlés által választott köztisztvisletben álló s „Marosszék” politikai életében évtizedek óta első rangú szerepet vitt három tag ösmertetését megelőzve, Gálfi Imre Marosszéknek huzamos időköz volt alkirálybírája, gr. Lázár Dénes Marosszék nemzetőrségének 1848-49-ben nagy népszerűséggel választott ezredese, végre id. Petki Ferenc a szék egyik első rangú birtokosa, levelező által oly egyénekül lettek bemutatva, mint a kik a szék viszonyait és a szék képebb egyéneit nem ismerik. Feljelen ezen elfoglalt állításra az illetők multja és jelene, mi e tekintetben nem kívánunk szalmalmokkal tusára kelni.

A kijelölés az összes állomásokra nézve egyszerre történt meg, s 10-én az ülésnek pár órai felfüggesztése után a kijelölés eredménye a gyűlésnek be is jelentett.

A gyűlés szünni nem akaró és általános éljenzessel tisztelte meg különösen az első helyre candidált Bothos Kálmán, sőt a többi állomásokra is megválasztott egyének neveit, a felolvasás alkalmával.

E hangulat jogosította Sándor László volt alkirálybíró, ki egyszersmind az alkirálybírószágra ez alkalommal kijelölve volt, arra, miszerint a gyűlés színén a megválasztástól visszalépve, felkérje a gyűlést, hogy az Bothos Kálmánt, ki irányában az általános bizalom ily meghatározó alakban nyert nyilvánulást, alkirálybíróvá kiáltssa ki.

(Vége köv.)

Országgyűlés.

Pest, január 25. 1872.

A képviselőház mai ülésében néhány kérvény benyújtása után, Bittó igazságügyminister felelt Madarász József interpellációjára, mely a sátoralja-ujhelyi Besze-ügyben intézetetett hozza. Besze János ellen egyenesen keresetet indítani nem áll a kormány hatalmában, mert már az 1848. 29. tvc. elrendeli a bírák elmozdithatóságát; az 1839-iki 4. tvc. 15. §-a pedig ezt ismételve, pontosan fölsorolja az eseteket, melyekben a bíró hivatalától ítéleti leg megfosztathatik. A kormány még vizsgálatot sem indíthat meg, mivel az a törvényes fegyelmi törvényszék hatáskörébe tartozik. Szólvó tehát vizsgálatot nem rendelhetett el. De a mit tehetett, ezt megtette még Madarász interpellációjá előtt, mihelyt az állítólagos esetnek híre futott a lapokban. Fölszólította a kir. államfőügyészt, szerezen fölvilágosítási adatokat ez ügyben, s a vizsgálat eredménye szerint járjon el. A főügyész — tudomás szerint — már megtette a kellő lépéseket s a fegyelmi törvényszék már össze is ült. Hogy a Madarász által esetelt eset igaz-e vagy nem, ki fog tűnni a vizsgálat eredményéből; nem helyes arról beszélni a bírói ítélet kimondása előtt. Madarász kívánatának teljesítését, hogy tudniillik a vizsgálati irományok tételesen le a ház asztalára, a minister határozottan megtagadja, mert bírósi eljárás tárgyát képező ügyek a ház elé épen nem tartoznak.

Madarász nem elégszik meg a felelettel. Ő látta a baloldali néplapjában lepingált alakot három bankótával kalapja körül, az a sátoralja-ujhelyi megkísértett választó s így Besze büne meg van állapítva cáfolhatatlanul; a minister pedig, mivel az aktákat nem akarja a ház elé terjesztetni, bizonyosan Beszének e bebizonyult bűnét szándékozik takargatni, azért ez ügynek országos tárgyalását kívánja.

A ház többsége azonban — jobb- és baloldali — a minister választást tudomásul vette.

Lázár Ádám egy hat.-javaslatot ad be egy bizottság kiküldése iránt, melyhez uta-

sítandók lennének mindazon kielégítési folyamodványok, melyek az 1848-ban az államnak adott kölcsönökben stb. találják alapjukat. E bizottságnak aztán föladata lenne javaslatot terjesztetni elő, mi lenne a legjobb mód e követelések kielégítésére. — Ki fog nyomtatni.

Széll Kálmán a pénzügyi bizottság előadója jelentést ad be a belügyminister két törvényjavaslatáról, egyik a szegedi kir. bizottságuk további 10 hónapra leendő förtartásáról, a másik az igénybe vett katonai brachiumra szükséges póthitel iránt. — A jelentések ki fognak nyomtatni s tárgyalásra tűzetni.

A napirend első tárgya a központi bizottság jelentése a budapesti összekötő vasútra vonatkozó törvényjavaslat iránt. — Bonedek Gyula központi előadó ajánlja a t. javaslatot.

Horn Ede a tv.-javaslat technikai részére nézve megjegyzi, hogy a ház 1868-ki határozata központi indóház építésére is vonatkozik, míg a minister mostani előterjesztése személy- és teherszállító összekötő vasutat akar, mi sokkal nagyobb költséggel jár; hogy pedig fog-e jövedelmezni, arról az előterjesztés semmi említést se tesz.

Tisza közl. minister azt feleli: a ház igen jól tudja az indokokat, melyek folytán a központi indóház eszméje elvetetett, s így csak időpazarlás volna azon okok elsorolása. Különben is a központi indóház nem építhetett volna oly helyen, mely a város minden lakójára nézve egyforma költséggel lenne megközelíthető. A jövedelmezőség kérdése pedig itt nem a födolog, mert a vasút célja egyedül a két dunaparton levő vaspályák közvetítése. — Ajánlja e tv.-javaslat elfogadását.

A ház erre mind általában, mind részleteiben elfogadta a tv.-javaslatot.

Következett P. Szatmáry Károly indítványa egy bizottság kiküldése iránt, mely véleményét adjon az országos gyűjtemények cél-szerű elhelyezéséről.

Szatmáry K. néhány szóval ajánlá indítványa elfogadását — Pulszky Ferenc ellenben azt elvetendőnek véli, mert az országgyűlés tagjai nem illetékesek ily tudományos föladat végrehajtására, míg Schwarcz Gyula szükségesnek tartja szakkértségek kiküldését, hogy az orsz. gyűjtemények állapotáról jelentést tegyenek, csakhogy azokat a közokt. minister küldje ki, s ne kizárólag az országgyűlés kebeléből, ez iránt határozati javaslatot ad be. Pulszky A. szintén ad be hat. javaslatot, mely csak abban különbözik Schwarcz-étól, hogy a szakkértségek kiküldését az egész ministerium által kívánja eszközölni. Végül Szatmáry K. visszavonva indítványát, Schwarcz Gyulát pártolja.

A ház Schwarcz Gyula hat. javaslatát el is fogadja.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, jan. 29. 10 ó. 20 p. d. e.

Érkezett: jan. 29. 10 ó. 30 p. d. e.

A francia kormány tanulmányozni kezdé azon tervet, hogy Thiers melé köztársasági alelnök választassék. Eddigelé még eldöntés nem történt. A kormány számos, igen tisztességes ajánlatokat vett több bankár részéről, három milliárd befizetése ügyében. Nancyban a havi sarcz kifizetésére bizottság alakult, mely a kormánynak 500 milliót rendelkezésére bocsátand.

A török kabinetben lényeges változások történnék.

A jövő évi magyar deficit a pénzügyi bizottság végmegállapodásai szerint 43 millió; fedezetlen ebből 12 millió.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, jan. 29.

(X) A franciaországi crisis, mely egyelőre lecsillapult, aligha fog tartós és nyugalmas egyetértést teremteni. Egyáltalán mind erősebb és erősebb lesz az aggodalom, hogy Franciaország nem a respublica hazája s még a Thiers nézeteit legtöbbször „eltaláló” hírlapok is meggyeznek abban, hogy a mostani provisorium soká aligha föntartható. Már akár Girardin lapjának tanácsa szerint csak izenetek után fogva a kormány-főnök a kamarával érintkezni; akár alelnök választatnék — vagy bármely megoldási mód javasoltatnék is; maga e javaslat-áradat eléggé tanúsítja, hogy az elégtelenség Franciaországban nem a legnagyobb.

A bonapartisztikus üzemekről is mind több hir kezd szaralni s különösen a katonai főnökök magatartása, az utóbbi válság alkalmával igen sok gyanítgatásra adott alkalmat. Mac Mahon állítólag személyesen kérte

Thierst hogy vegye vissza lemondását. Bazaine Aumale herczeg felé hajlott hírszerint, Fleury tábornok pedig Rouher exminiszterrel s több tábornokkal egyetértőleg, még mindig a „di-eső császár harcosságának tartja magát, a miért feleletre is vonatott rendőrileg. Rouher meg épen nyíltan Bonaparte hívének vallja magát választóíhoz intézett levelében.

A spanyolországi válság még annyira szerencsés megoldást sem nyert, mint a franciaországi. A kortesgyűlés e hó 22-iki ülésében, mint a táviró híré hozta, az ellenzék bizalmatlansági szavazatot vitt keresztül a kormány ellenében. Madridból írják a válság kezdetére vonatkozólag: „A szenátus első ülése f. hó 22-én teljes esendben folyt le, míg a kortesgyűlésben fontos esemény történt. Sagasta elnökminiszter hosszú beszédben fejtegette a kormány programját, s Martin Herrera unionista képviselőt ajánlotta a kamara elnökéül. Az ellenzék mégis a kormány ellen bizalmatlantági szavazatot indítványozott s vitt keresztül. A miniszterium mellett nyilatkozott 122 képviselő, kik többnyire unionisták és sagatista progressisták, míg a radikálisokból, republikánusok és karlistákból álló ellenzék 170 főből álló ellentábor tudott összetoborzani, mely a bizalmatlansági szavazatot csakugyan keresztül is vitte a kormány ellen. Sagasta a történeteket azonnal hírül vitte a királynak.” Eddig a madridi tudósítás. A legújabb távirgünyök ezen tudósítást akként egészítik ki, hogy a miniszterium a bizalmatlansági szavazat daczára nem köszönt le, ellenben a kamara föloszlattatott s új választások rendeltettek el.

Az angol parlament összehívását a következő sorokkal tudatta Gladstone f. hó 22-éről a képviselőkkel: — Uram! Bátor-kodom tudatni önnek, hogy a parlament febr. 6-án, kedden ül össze, a midőn javaslatba fog hozatni a trónbeszédre adandó felirat; és én azon értesítést vettem — a ház elnökétől, hogy a felirati vita befejeztével, ő azonnal le szándékozik mondani az elnökségről, mely hivatalt oly sokáig és annyí becsléttel töltött be. Ehez képest a ház egy utód választására fog felszólítani. Remélem, hogy körülményei nem fogják őt visszatartani e kettős ügy tárgyalásában való résztvevéstől. Maradok leghűségesebb szolgálja Gladstone E. W.

A titkos szavazatra vonatkozó tjavaslat kétségtelenül egyik fő tanácskozási tárgyat fogja képezni a legközelebb összeülő angol parlamentnek.

A görög miniszterkrizisről írják a „K. Ztg.”-nak: A szerencsés Hellasnak ismét új ministeriuma van, a mennyiben a király személyes fáradóságának sikerült az előbbi premierek s pártvezérek, Bulgari és Kommunduros közt compromissumot hozni létre. Bulgari átveszi az új cabinet vezetését s három tárczát Kommunduros pártíveinek enged át, míg három tárczát saját híveivel tölt be. Az új elnök nélkülözi ugyan a nyugati műveltséget, görögön kívül más nyelvet nem is beszél, de igen erőles.

Az új porosz cultus-minister Falke már elfoglalta állását s mint berlini lapok írják: ministeriumában nem csekély személy-változást fog eszközölni. Mühler tanácsosai nagyjából el fognak „menesztetni.”

Falk eddigi életéből sziléziai lapok után a következő adatokat közöljük: Falk 1827-ben született Sziléziában. Atyja evangélikus lelkész volt s csakhamar boroszói udvari lelkésznek neveztetett ki. A jelenlegi cultusminister, Boroszóban végezvén tanulmányait, 1847-ben a jogtudori czímet nyerte el. Alig 23 éves korában a boroszói törvényszékhez ülnöknek neveztetett ki. 1853-ban államügyésznek hivatott meg Poroszországba s ott 1868-ban a képviselők házába választott be. Itt különösen a bizottságokban tűnt föl ugy annyira, hogy az igazságügyministeriumba hivatott meg, egyidejűleg kamara-törvényszéki ügyészszé neveztetvén ki. 1867-ben az alkotmányozó gyűlés tagjává választott. Az új polgári perrendtartás fölött irt munkálata által ujo! figyelmet keltvén, a jelenlegi igazságügyminister ministeriumába hivta meg s röviddel ezután igazságügyi titkos fő-tanácsosnak neveztetett ki s cultusministeri tárczával. Mint ilyen kínáltatott meg a cultusminister szabadelvűsége által szép névre és közbecsülésre tehet szert.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 29-én.

— A királyasszony jobbrafordult gyöngékedése ismét erőt vett rajta Meranba utaztában, Salzburgban. Remélhető azonban, hogy pár nap alatt megint oly állapotban leendő, hogy tovább folytathatja útját.

— A vallás- és közoktatási m. kir. minister dr. Schulek Vilmos, bécsi egyetemi szemészeti tanársegédek, a kolozsvári kir. orvos sebész tanintézet kóroai szemészeti tan-székére rendes tanárrá nevezte ki.

— **Marczibányi Antal** végrendeletét tegnapelőtt hirdették ki a pestvidéki kir. törvényszék előtt számos érdekelt fél jelenlétében. A nagy vagyont leányági rokonainak hagyományozta. A hazai intézetekre a következő összegeket hagyta: a magyar tud. akademiának földtehermentesítési kötvényekben 10,000 frtot, azon kikötéssel, hogy ennek kamatai „a magyar tudományosságunk népszerűsítésére, illetőleg a tudományok a nép közt való terjesztésére” fordíttassanak; a nemzeti színűgy előmozdítására hagyományozott 10,000 frtot, azon megkötéssel, hogy a műszaki iskolák főlött a m. t. akadémia intézkedik; az írói segélyegyletnek 5000 frtot, a nemzeti múzeumnak 5000 frtot.

— **A belügyminiszter** köriratot intézett a municipiumokhoz, a községek rendezésének tárgyában, e feladat sürgős voltát avallandoval, hogy az új képviselőválasztásokat már a rendezett községek szerint kell keresztülvinni.

— **B. Eötvös József** halálának évfordulója. Arany János, mint a m. t. akadémia főtitkára elnöki megbízásból a következő értesítést teszi közzé: A m. t. akadémia dicsőült elnöke, néhai b. Eötvös József halála évfordulóját f. é. február 1-8-án napján d. e. 10 órakor a kir. egyetem templomában gyászteleni tisztelettel, február 2-án d. e. 11 órakor pedig, saját disztermében, emlékműnépelylyel kívánja megünnepelni, melyekre az akadémia minden tagja s az egész közönség meghívatik.

— **A bukaresti Hunnia** nevű magyar egyesület e hó 13-dikán tartá meg alapításának évfordulóját. Az egyesület igen virágzó állapotban van, szép könyvtárral és 70 drb aranyra menő vagyonnal rendelkezik. A társulat elnöke Nagy István, az évfordulati ünnepélyen emelkedett hangon beszédet tartott. Az ottani magyaroknak temetkezési egyesület is van, melynek tőkéje már 834 drb aranyra emelkedett, melyet a tagok kölcsönként is használnak. Ez egyesület most saját házat akar szerezni. Csak előre!

— **A magyar mérnök és építész-egyesület** Közlönyének V. köt. XII. füzeté megjelent s beküldetett szerkesztőségünkhez. A füzet bőv tartalma a következő: Eredeti dolgozatok. Cél szerű volna-e a magyar államvasutakat bérbe adni, vagy azok kezelését magánvállalkozókra bízni? (Vége) Ambrozovics Bélától. Szakértői nyilatkozat, Pestvárosa vízvezetékének ügyében Tóth Kálmántól. A „Margit-fürdő” (Folytatás) Tervezte Ybl Miklós. Ismeretese. A Gerber-féle hidtartók, közli K. A. Vegyesek. 1. A margitszigeti hid-pályatervek — 2. Holme, magától gyuladó, kiolthatatlan jellámpája. — 3. Adatok az akusztika kérdéséhez. — 4. Egy toronynak a napmelege által okozott ingása fölötti buvárlatok — 5. Függőhid a Delaware folyón Philadelphia mellett. — 6. Munkások építése és berendezéséről. — 7. Jegyzetek a német vasutegyleti pályák fel- és alszerkezetéről. — 8. A vasuti kocsik fűtés módjai a német vasut-egyesület vonalain. — 9. Rendkívüli nagy nyílású vasuti függőhid. — 10. Két jelentékeny tüzvész. 11. A „Gyakorlati mezőgazda.” Az egyesület tárgyalásai. LXII-ik (rendkívüli) választm. ülés. 1871. nov. 25-én. LXIII-ik választm. ülés. 1871. deczemb. 9-én. — Pénztárnoki nyilv. nyugtató. — Külföldi értesítések. Táblák: XXVIII. és XXIX. tábla. A „Margit-fürdő.” XXX-ik tábla. A Gerber-féle hidtartók. Az egyesület tagjai (belső tagsági díj 18 frt, külső 10 frt) a közlőnyt ingyen kapják; nem tagok egész évre 10 frt-jával fizethetnek elő e jeles szakközlőnyre.

— **Dániel Gábor**, Udvarhelyszék főkirálybírája a következő felhívást teszi közzé: „Nemes Udvarhelyszék újon szervezendő közigazgatási tisztikarának az 1870. évi XLII t. cz. értelmében megválasztása a legközelebbi időben fogvann meg történni, a képviselő bizottmányok ide vonatkozó határozata folytán, ezenel felhivatnak mindazok, kik valamely tisztii állomásra, az idézett t. cz. 68-ik §-ának 3-ik bekezdése értelmében kijelöltetnek akarnak, hogy ez iránti írásbeli jelentkezéseiket hozzám, a tisztújító közgyűlés megnyitásáig beadni sziveskedjenek. Ezen közgyűlés ideje az egyes bizottmányi tagokhoz külön-külön küldendő meghívók által, s ezenkívül a hírlapok útján is ki fog hirdettetni. A főjegyzői, tisztügyészi, árvaszéki elnöki, főorvosi, alorvosi, állatorvosi, mérnöki és szülésznői állomásokra teendő jelentkezések az idézett törvény által meghatározott qualificationnak bírását tanúsító hiteles okmányokkal szerelendőkfél. Végre szükségesnek tartom megjegyezni, miszerint a mérnöki állomáshoz 1200 frt, a főorvosi állomáshoz 700 frt, az alorvosi állomáshoz pedig 500 frt. fizetés van kötve, a magyar nyelv tudása pedig megkívánatik. Sz.-Udvarhelytől, 1872 jan. 23. Dániel Gábor, főkirálybíró.

— **A zágoni közbirtokosság** az ismeretes határvillongási ügyben jan 11-én ismét gyűlést tartott. A nemzetközi bizottság ugyanis, mely e kérdésben kiküldve volt, azt az oláh kormány javára döntötte el. Később Andrássy miniszterelnök a közbirtokosságot azzal nyugtatta meg, hogy az ügy diplomatikailag uton újabb

tárgyalás alatt van. Ezóta két év eltelt, s a nagy és kis Botha havasi erdőkerületet zavarlatlanul bírják az oláhok, s ott vám- és őrházakat állítanak. A közbirtokosság most Tisza Lajos minisztert és kerületi képviselőjét kéri fel, interpellálná a kormányt, mit tett és mit szándékozik tenni ezen az ország határán ejtett sérelem orvoslása tárgyában. A közbirtokossági gyűlésen többen azt indítványozták, hogy az interpelláció megtételére egy ellenzéki képviselő kéressék meg. Az indítvány azonban nem fogadtatott el, s így ha Tisza Lajos elfogadja a zágoni közbirtokosság megbízását, úgy meg fogjuk érni, hogy egyik miniszter nyilvános ülésben fogja interpellálni a miniszterterületet, miután a határozat így szól, hogy „a miniszterium az országgyűlésen interpellálendő.” Alig hisszük, hogy a miniszter ez utat válassza, hanem ha szándékozik valamit tenni ez ügyben, a sürgetésnek más módjához fog folyamodni.

— **Nazarénus bíró.** Szalay Sándor a volt országgyűlési képviselő, ki közelebbi törvényszéki ülböknök lett kinevezve, az első nazarénus, ki magasabb tisztet visel. Lemondásával az országgyűlés, hol ő volt az egyetlen követője e vallásnak, egy felekezeti párttal megfogyott.

— **Keleti akadémia** föllállítását sürgeték nem rég a képviselőházban, s el is határozták, hogy a jövő budgetig tanulmányozza a kultuszminiszter az ügyet. Ez alkalomból a „Nemere” fölemlíti, hogy a boldogult Eötvös már foglalkozott volt ez eszmével 70-ben, midőn a brassói görögök erre néve ajánlatot tettek neki. Ugyanis a brassói görögök kezén több százezer forintot tevő iskolai alapítvány van, melyért már rég ideje pörlekednek a brassói keleti románokkal. 1870 kezdetén elhatározták a görögök följajlani ezen vagyont egy Brassóban állítandó levantei kereskedelmi akademiára. Az ajánlatot be is nyújtották b. Eötvöshöz. Mivel azonban ezen vagyonra néve a románok által támogatott igény még nem hozott tiszta, egyelőre fölfüggesztetett az ügy a per előléseig. Közben azonban a románok is értesültek a görögök ajánlatáról és 1871. elején ők is nyújtottak be egy nyilatkozatot Pauler miniszterhez, a melyből részökről is egy levantei kereskedelmi akadémia állítására ajánlják föl a per alatt levő vagyon. A boldogult miniszter úgy nyilatkozott volt, midőn a terv vele közöltetett, hogy ez olyan intézet lesz, a melyre Európa minden részéből gyűlnek hallgatók. Az intézet a két követelő fél ajánlata által tehát biztosítva van; és így csak a kivitellel nem kellene késedelmezni.

(D. G.) **Színház.** Az operette-énekesnőknek nagyon bővében vagyunk; naponta újabb meg újabb probafellépőket kísér figyelemmel a közönség és a journalistika s ez érdekes körülménynek csupán azon egy hiányát említi meg, hogy közben-közben, opera-énekesnőket nem lát föllépni s az operai előadásokat egyáltalán nélkülözni kénytelen, nem tudjuk mi okból. Szombaton, a „Kék szakál”-ban Medgyaszai Ilka asszonyt láttuk és hallgattuk. Hangja kellemes, operettekben elég erőteljes, bár némi fátyolozottság, — főleg a középhangokon — nem maradhat feltűnés nélkül. Játékát — kissé túlzó — törekvéssel igyekszik énekével egyöntetűvé tenni, és mégis szerepének egyes momentumaiban az éneket feláldozza a szövegnek. Fő törekvése egész játékában, nem annyira az eredeti humor, az alakítás, mint a mások utánzása. A darab folyama alatt imitt-amott feltűntetett túlzott naiv fogások nem eredetiek, épen azért nem lehetnek közönségünk izléséhez alkalmazottak; jók azok egy Gallmeier, vagy Geistingertől a bécsi német közönség előtt előadva, azonban a mi közönségünk előtt az ilyesmi, — ha még nem is eredetiek, hanem utánzások — : nem nagy tetőzést aratnak. Az előadás folyamáról elismerőleg nyilatkozhatunk, feledve azon nehánszor előfordult hibát, midőn a chorus a zenekarral nem egyenlő lépéssel haladt odább. Az egyes szereplők közül valódi humort egyedül Kassai tüntetett föl; nála azonban az ének-hang hiányzik. Zajongó és Szilágyi pedig jók hanggal, de kevesebb humorral rendelkeztek.

— **Lakomák.** Lónyay Menyhért miniszterelnök e hó 25-én, a szerb kongresszus ügyében összehívott bizalmi férfiak Pesten időzése alkalomból fényes lakomát adott, melyen több más előkelő vendég is hivatalos volt. — E hó 24-én pedig Tóth Vilmos belügyminiszternél volt lakoma, melyre az országgyűlési képviselők közül valának számosan meghíva.

— **Marczibányi Antal** temetése. A közelebb elhunyt Marczibányi Antal temetésén Tornyán (Csanád megye) ezren és ezren jelennek meg közel s távolabb vidékekről. A temetési szertartást Winkler ezimzetes apát s pécskai esperes végezte, Csiky Gergely plébános és több lelkész segédlete mellett. A beszentelés után a falu jegyzője: Munkácsy Antal mondott búcsúbeszédet, melyben az elhunyt érdemeit sorolá el. Az engesztelő mise 22-ikén volt, mind a katolikus, mind a gör. keleti szertartásu templomokban.

— **Lapunk** 20-dik számában a maroszéki tudósításba következő értelem-zavaró sajtóhibák csuszak be: Sokan voltak, kik B. L.

saját személye candidaltatásában „önkény”-t láttak; olvasd „önzést” láttak. Akármának, de „önkénynek” nevezni nem lehet: olvasd „önzésnek.” Továbbá „s élek vásártól,” olvasd „lélek vásártól.”

— **Maros Ludason**, e jóra való törköv községében, febr. 10-én táncszvigalmat rendeznek a társalkodó helyiségében a közös iskola javára.

— **Trendelenburg Adolf** halála nagy csapás a német tudományos világra. Ő 1802-ben született; 1837-ben lett a berlini egyetemen a bölcsészeti tanára. Azóta — kizárva a 48-iki időt, a mikor ő is a politikára terelgetett, fényes tehetségével disze volt az egyetemnek. Több egy évnél azonban, hogy erős szélhűdés miatt fekhelyének rabja volt, s nem dolgozhatott semmit; legutóbbi időben pedig betegsége oly arányt öltött, hogy a halál ránézve még szerencsének mondható. Nagy számot tevő bölcselmi munkái közül a nevezetesebbek: „Beitrag zur Geschichte der Philosophie,” „Logische Untersuchungen,” és a „Naturrecht auf der Grundlage der Ethik.”

— **Hetedik közlemény** a k-monostori m. kir. gazd. tanintézetnél felállítandó önkénytes tizoltó-egylet részére történt adakozásokról: Br. Huszár Sándor ur ivén: Gr. Bethlen Géza ur 10 frtot, Szeredy Aladár ur 5 frtot, br. Huszár Ádám ur 10 frtot, Halmágyi Sándor ur 5 frtot, gr. Teleki Gusztáv ur 10 frtot, gr. Teleki Károly ur 25 frtot, br. Bánffy Dániel ur 10 frtot, Weér György ur 5 frtot, br. Bánffy Zoltán ur 5 frtot, br. Wesselényi Béla ur 25 frtot, br. Jósika Leo ur 10 frtot, gróf Horváth Lajos ur 10 frtot, gr. Lázár Miklós ur 20 frtot, Szilvássy ur 10 frtot, Szacsavay Sándor ur 5 frtot, Petricsevics Horváth Kálmán ur 10 frtot, gr. Bethlen Gábor ur 20 frtot, br. Huszár Sándor ur 15 frtot, összesen 210 frtot. Weigl József ur ivén: Magyarországból többen 11 frt. Ifj. Tömösváry Miklós ur ivén: id. Tömösváry Miklós 1 frt, Krémer Ferencz ur 1 frt. Böhm János ur 1 frt, összesen 3 frt. Fogadják a nemes adakozók őszinte köszönetünk nyilvántatását. K.-Monostor, 1872. január 28-kán. Kodolányi Antal, Gamauf Vilmos.

— **A borsód-miskolci** kincstári kincstári-egylet mai számunkhoz mellékelte hirdetésére fölhívjuk t. olvasóink figyelmét.

KÖZGAZDASÁG.

A vajda-hunyadi vasut-ipar.

Az idei költségvetési viták folyamán a diósgyőri kincstári vasbánya-vállalat heves megtámadtatásoknak volt kitéve. P. J. most a „Reform”-ban védelmére kel e vállalatnak s szakértelemmel mutatja ki, hogy a befektetések, melyeket az állam Diósgyőrött tett, épen nem mentek kárba. A kérdés bevezése után író egy minket, erdélyi részeit, közelebből érdeklő kérdésre, a v.-hunyadi vasiparra, tér át s közleményének e részét érdemesnek tartjuk t. olvasóinkkal egész terjedelmében megismertetni, átadván a szót P. J.-nek, ki így folytatja.

Miután épen kincstári vasgyárakról szólnunk, talán nem lesz érdektelen megemlékezni a Királyhágón tul V.-Hunyad mellett lévő kincstári vasbányászatról, az anyaország ezen mostoha gyermekéről is.

Ezen állami vasgyár költségelőirányzata a magyar kormány életbelépése óta, szintén minden évben előfordult a képviselőházban s a tárgyalás eredménye rendszeren csak az volt, hogy az az államkincstár érdekében, nagyon is sürgető beruházásokra kívánt költségek a diósgyőri vasgyár miatt, rendszeren kikitöröltettek. — Pedig itt már legkisebb ok sem volt fukarkodni, mivel a v.-hunyadi vasbányászatnak életképességét még senki sem vonta kétségbe, s az jelen nyomorúságos, elhagyatott állapotában is, évenként 90—100,000 forintot jövedelmez. — A 45—50% nyersvasat tartalmazó, tiszta barna vaskó Gyaláron egész nagy hegyet képez, és évenkénti több millió mázsa vasércz termelés mellett is századokra biztosítja a vállalatot; kívánsa oly olcsó és egyszerű, mint az építési kövek földszini lefejtése. — A közel vidéki kincstári erdőből 2—300 ezer mérő szén, a távolabbiakból ismét annyi, s így összesen körülbelül 500 ezer mérő faszén áll rendelkezésre, s ezzel 700 ezer mázsa nyers vas termelhető.

A vasfinomításhoz kézügyben van a kitűnő jóságú zsilvölgyi (Petrozsenyi) barna kőszén, mely vasuton a Marosvölgybe szállítható. — A termelni szokott nyers vas, ugy az öntészetre, mint rudvasgyártásra, aczélkészítésre elismert kitűnő jóságú.

Minden megvan, a mit a természetről egy nagy és virágzó vasgyárpárhoz kívánni lehet, csak az akarat hiányzott, hogy V.-Hunyad vidékén rövid idő alatt ipar és szorgalom mellett az állambirtok okserű értékesítése által az állam jövedelem szaporítása és az egyesek vagyonosodása s adóképesége a lehető legnagyobb mérvben kifejlődjék.

Itt teljesen alaptalan azon, a képviselőházban fölemlített félelem és ovakodás, hogy

az illető szakavatott közegek nem létesíthető eredmények kecségető kilátásba helyezése által a pénzügyért, s vele együtt a képviselőházat is beláthatatlan és haszontalan költségekbe viszik.

A v.-hunyadi vasgyár vidékén csak körül kell nézni, — s az elősoroltak igazságáról a leglaikusabb egyén is képes megnyugtató meggyőződést szerezni.

Az erdélyi képviselők meglehetősen közönyt tanusítottak ezen, Erdélyre nem csak anyagilag, de szellemileg is nagyfontosságú ügyben; pedig meg lehetnek győződve, hogy ha egyszer ezen már most is nagyértékű, de azért jó formán számba sem vett, — idővel pedig értékében mindig növekedő államvagyon, — eladás vagy bérlet által idegenek kezébe kerül, a magyar elem V.-Hunyadon, — mely a birtokos régi nemesség menthetetlen hanyagsága miatt már most is enyésző fölben van, — akkor a mindenfelől betóduló idegen elemek chaoszában, azoknak anyagi és szellemi nyomása alatt rövid idő múlva véglegesen föl fog olvadni.

De minő sürgető ok foroghat fen, hogy ezen értékes vagyonon az ország nyakra-főre tul akar adni? Hiszen a v.-hunyadi kincstári vasgyár, mióta fönn-áll, mindig jövedelmező volt: s el lehet mondani, hogy ezen kedvező fekvésű, természeti ajándékokkal bőségesen ellátott gazdag vasbányászatot, még akarva sem lehetne tönkre tenni. — Az államnak ezen gyár nincs terhére, sőt igen jól jövedelmez. De dacára annak, hogy beruházások hiánya miatt a mostani műszaki követeléseknek csak csekély mértékben felelhet meg, a hazai ipar fejletlensége miatt ezen gyárnak kellő értékét csak idővel lehet közelítőleg meghatározni, kár tehát az elidegenítéssel annyira sietni; jöhet idő, — bár sohase jöjjön! — midőn az állam ennek értékére is reá fog szorulni. Jó lesz vele várni; mert „servata valebunt.”

Kiváló figyelmet érdemel tehát azon nézet, — melynek az országgyűlésen egy képviselő adott kifejezést, hogy a vasműveknél szabályként kellene azon elvet elfogadni: hogy az ipar fejlesztésére szükséges beruházásokra időnként azon összegek fordíttassanak, melyek a bányászat és ipar ezen ágából, mint tiszta jövedelem, befolyanak.

Ezen nézetnek okszerű alkalmazása által, a v.-hunyadi kincstári vasgyárak irányában, eddig követett mostoha eljárás káros következményei, — későn ugyan, — de jóakarattal mellett, még kiegyenlíthetők lennének.

Igen kívánatos lenne azon esetben, ha az állami kincstár ezen gyárintézet kifejlesztésére elodázhatatlanul szükséges pénzalapot engedélyezni lenne hajlandó: a felelős gyárigazgató-ságot czélszerű ellenőrzés mellett fölhatalmazni, illetőleg részére 5—10 évig szabad kezét engedni, hogy a nevezett idő alatt, a bányás és gyárüzlet tiszta jövedelmét, annak czélszerű fejlesztésére, s a már szinte elkésett sürgetőbb beruházásokra fordíthassa. *)

Én meg vagyok győződve, hogy ezen intézkedés nemcsak teljesen sikerülni fog, hanem az eredmény a várakozást tul fogja haladni, s a befektetett jövedelem, a vállalat belértékének nagy mérvű fokozása mellett, kevés évek alatt többszörösen meg fogja magát fizetni.

A tárgy eléggé érdekes, s higgadt megfontolásra méltó.

(*) A jövedelem befektetésének elve, csak egy nézetünk szerint, nem ténny szükségessé a „szabad kéz” engedését, csak azt, hogy az előirányozható jövedelem, az előirányozható melioratiókra fordíttassék. Szerk

Gabonaár Kolozsvárt jan. 25.

(Alsó a. mérő, középar.)

Tisztabúza 5 frt. 96 kr. Elegybúza 4 frt 50 kr. Rozs 4 frt. 10 kr. Arpa 2 frt. 10 kr. Zab 1 frt. 70 kr. Törökbuza 4 frt 16 kr. Pityóka 2 frt. 70 kr. Marhahús fontja 21 kr.

Deési piac árai jan 23-án. 1 véka tisztabúza, legjobb, 6 ft — kr, rozs 4 ft —, elegybúza 4 ft 40 kr, zab 1 ft 20 kr. Széna mázsája 2 ft 40 kr. Egyszékérfa hoszu 10 ft — kr. 1 font fagygyugyertya 40 kr. Marhahús 16 kr. Konyhaliszt — 9 kr, paszuly 18 kr.

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Jan. 28-án 5%, Metalliques 100 fr 62.50. Kamat —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 72 —. 1860. Kölcsön 107.. Bankrészvény 849. Hitelintézetí részvények 348. frt. 346.50. London 11 ft. st. 114.35. f. 20 kr. Ezüst 113. —. Cs. kir. arany 5.45 Napoleondor 909. 1/2.

Urbéri kötvények: Magyarországi 80.25. Temesi 78. —. Erdélyi 735. Horváthországi 78.50.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

HIVATALOS.

Sz. 2. 1872
elnöki -hoz.

45

3-3

Pályázati hirdetmény.

A nagyméltóságú Igazságügyminiszteriumnak 1871 december 14-én 10260 I. M. E. szám alatt kelt rendeletével ezen királyi törvényszékhez rendszeresített joggyakornoki állomásra, melylyel évi 300 frt. ösztöndíj van ösztöndíjra, pályázat hirdetettik.

Beadandó folyamodványokban a jogvégzettség, államvizsga, illetve államvizsgák letétele és életkor szabályszerű hiteles okmányokkal kimutatandó; s e módon felszerelt folyamodványok, azok által, kik alkalmazásban állanak hatóságuk útján, mások által közvetlenül ezen kir. törvényszék elnökénél jelen hirdetménynek a birlapokban először történt megjelentésétől számítva **14 nap alatt** lesznek benyújtandók.

Gyergyó-Szent Miklóson, 1872, január 22.

SÁNDOR ISTVÁN, kir. tör. elnök.

NEM HIVATALOS.

Tiszta jó borok!!! Karvázy Gyula

csemege-, bor- és fűszer-üzletében kaphatók: pecsételt kupás (cylinder) üvegekben.

Jó asztali bor 1 kupa 48 kr.
Finomabb asztali bor 1 „ 54 kr.
Bakator 1 „ 70 kr.
Legfin. 1862-i bakator félkupa . . . 50 kr.
Budai ó-bor vörös „ 50 kr.

Minden kupás (cylinder) és félkupás üvegért a **betét 10 krajczár** és ugyanannyiban vissza is vétetik.

Figyelmeztetésül: a fennjegyzett borok a legjobb állapotban adatnak ki, nemkülönben vidéki megrendelések is a legpontosabban küldetnek el.

Karvázy Gyula,
Főtér gróf Teleky-ház

(426)

(16-25)

[47]

[2-]

PERL fogorvos Bécsből,

többszöri ittmulatásából ösmeretes,

műfogakat és egész légnyomatu fogsorokat tesz, a legújabb amerikai modorban, ezélszerűen, természetihven, és **fájdalom nélkül**, ki sem huzva a foggyökereket. Minden fog-műtétet, mint foghuzás, plombirozás, tisztogatás, reszelés sat. kiméletesen végez s a fogfájdalmat gyorsan és örökre meggyógyítja. Műterme a „Nemzeti Szállóban,” 6-dik szám alatt van. **Rendel d. e. 9-1 és d. u. 2-5 óra között.**

Szegényeknek 9-10 óra közt ingyen.

(38)

(4-4)

A Dézs közelében fekvő „Guga” nevű erdőben a m. keleti vasút II. Építészeti osztálya

16000 szál bikkfát ad el a tövén.

A venni szándékozók eziránti ajánlataikat legkésőbbre a folyó 1872 január-hó 31-dikéig nyújtsák be a fentnevezett építészeti osztályhoz, **Kolozsvártt, Széchenyi-téren, a Jakab Elek házában levő irodába.**

LEGUJABBAN MEGJELENTÉK!

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt kaphatók:

Egyházi beszédek.

Irta s elmondta **Filó Lajos** nagy-körösi ref. lelkész.

I. füzet: **Unnapi és alkalmi beszédek.**

Ára 1 frt 50 kr.

R O M E

et la

république française.

Par M. JULES FAVRE de l'académie française.

Ára 5 frt 7 kr.

A KARTHAUSI.

Irta br. EÖTVÖS JÓZSEF. 6-dik, jutányos kiadás.

Ára 1 frt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Elbeszélések.

Irta JÓSIKA JULIA. 2 kötet. Ára 1 frt 60 kr.

Panorama.

Irta **Székelyi Tibor**ez. Ára 25 kr.

Vörösmarty munkái.

Új jutányos kiadás. Hat kötet. 6 frt.

Magyarország függetlenségi harcának története 1848 és 1849-ben. Irta Horváth Mihály. II-dik jutányos kiadás.

Három kötet. 6 frt.

Gróf Monte-Cristo.

Regény. Dumas Sándortól. Francziából ford. Sió. 2-dik kiadás. 10 kötet. 8 frt.

A boldogság titka.

Regény. Irta Feydeau E. Francziából ford. Mártonffy Fr. 3 kötet. 3 frt.

Egy grófnő kalandjai.

Regény. Irta Ponson du Terrail. Francziából ford. Mártonffy Fr. 11 kötet. Ára 11 frt.

MAGYAR POLGÁR NAGY NAPTÁRA 1872-dik szökő évre.

Szerkeszti K. PAPP MIKLÓS.

TARTALOM:

I. Naptár rész 1872-re. II. Szépirodalom, történet, természettudomány és közgazdasági rész. 1. A honvéd foglyok Szébenben. Költemény Medgyes Lajostól. 2. A kivégzett Török professor fogsági naplója. Közli K. Papp Miklós. 3. Tóma, román népballada. Közli Moldován Gergely. 4. Egy hadi ítélet 1849-ben. Koós Ferencztől. 5. Újabb adatok Lovassy László felségserési poréhez. Közli K. Papp Miklós. 6. Tököllyné zászlója, elbeszélés Lukácsfytól. 7. Fehér Anna, népballada, közli Lukácsfy. 8. Mirabeau halála Louis Blanctól, fordította a száműzöttek lapjából a „L'Homme”-ból Tussai. 9. Széchy Mária levéltárából (1668). Közli Szilágyi Sándor. 10. Egy bál Mátyás királlyal. 11. Egy román népvész naplója (1849-diki román népfelkelés történetéhez.) Közli K. Papp Miklós. 12. A Kossuth-banquet Washingtonban (1852). 13. Szent György helyettese Langbeintól, fordította Szász Béla. 14. Egy léghajós. Elbeszélés Jókai Móról. 15. Bölcshatal, Petrusz Jenőtől. 16. Az ó sáncz szorosa, Orbán Balázstól. 17. Dalok Jankához, Sám Lajostól. 18. Darwin elmélete, Herman Ottótól. 19. A kádicsfalvi malom Székely népballada. Közli Szöcs Mihály. 20. A gazdálkodás- és takarékságról, Janet Pál után Sám Lászlóné. 21. Nagypénteken, Indali Gy. 22. Nagy események dióhéjban. 23. Román népdalok. 24. A munkásokról, Sám Lászlótól. 25. Egy 1632-ik évi fali naptár, közli Jakab Elek. Egy igen érdekes esztétus 1563-ból, közli P. Szathmári Károly. 27. A hasznosról és a becsületről, Janet Pál után, Sám Lászlóné. 28. A természettudományok száz év előtt. 29. A csendesengeri vasút pálya. 30. A zsidók manája. 31. Egy pár szó a komlótermelésről. 32. Szesz finomító gyárak felállítására. 33. A sajtókészítésről. 34. Pár szó a trágyahulladékról. 35. A méter-mérték és súlyrendszer. 36. Bélyegilletékek. 37. Távirat. 38. Posta. 39. Vasuti menetrendek. 40. A Királyhágón inneni vásárok. 41. Teljes tisztai czimtar a legújabb hivatalos adatok nyomán. 42. Hirdetések.

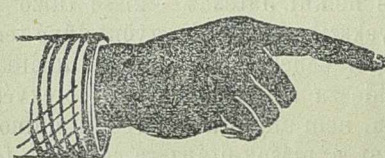
Tiszti czimtárral 1 frt 30 kr.

Czimtar nélkül 1 frt.

Erdélyi képes nagyobb naptár 1872-dik évre.

Tiszti czimtárral s érdekes tartalommal.

Ára 50 kr.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyegilleték-táblákkal, a kolozsvári levélpósta indulása s érkezése, távirat, kamat-számítás és árendát mutató táblákkal.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. postán küldve 35 kr.

Gazdasági zseb-naptár 1872-re.

12-dik évfolyam.

Szerkesztő Kodolányi Antal. Ára 2 frt.

(50) **Eladó szénafü.**
(1-3)
A Harmad-völgyben, az óvári firtálya mindkettől t. Magyar ur szomszéd ságában 10 rud szénafü eladó.
Az Elő-völgyben, a királykút körül, 12 rud szénafü eladó. Bövebb értesítést ad mlts. özvegy Szöcs Józsefné, belső középútsza Szöcs-házban.

(21) **Arka m m m**
(2-6)
A cs. k. szabádmavolt s az orvosai testület által megvizsgált és jónak talált patkány, házi és mezei egér, vakond és szábagapuszító melyet sokféleképen utáznak, valódi minőségben.

Közlöny: Kivonat: egy napoként beérkező közönsé iratból. Kérlek még néhány bádog Arkáumot, mivel a patkányok roppant pusztítást és alkalmatlanságot okoznak; az előbbi küldeménynek pedig fényes eredménye volt. Tisztelettel Ullmann Betti, barakk bérű Del-nében Horvátszágbán jun. 19. 1871.

Melléklet. a borsód-miskolczi kiházasítási egyet jelentése